

ШТЕДИЛНИЦА МОЖНОСТИ

Штедилница Можности ДОО Скопје, бул. „Јане Сандански“ 111, 1000 Скопје, Република Северна Македонија, П. Факс 883
Тел.+389 2 2401 051 Факс.+389 2 2401 049 <http://www.moznosti.com.mk> e-mail: contact@moznosti.com.mk

5. ПОДАТОЦИ ЗА ПРОЦЕСОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИТЕ

<p>5.1. Стратегии и процеси на управување со секој поединечен ризик</p>	<p>Штедилница Можности има воспоставен систем за управување со сите ризици на кои е изложена, соодветен на природата, големината и комплексноста на финансиските активности коишто ги врши. Со системот за управување со ризици, штедилницата ги опфаќа најмалку следните видови ризици: кредитен ризик, вклучувајќи го и ризикот на земјата и ризикот на другата договорна страна, ликвидносен, валутен, пазарен, оперативен ризик, вклучувајќи го и правниот ризик, како и ризикот од перење пари и финансирање тероризам, ризикот од несоодветност на информативните системи и други оперативни ризици, ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности, ризик од концентрација на изложеноста на штедилницата, репутациски ризик и други ризици.</p> <p>Системот за управување со ризиците вклучува:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегија и политики за управување со ризиците; 2. Организациона поставеност на управувањето со ризиците; 3. Процес на интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот. <p>Основните ризици кои се јавуваат во работењето на штедилницата се:</p> <p><i>Кредитен ризик</i> – претставува ризик од загуба, поради неможноста клиентот да ги измирува своите обврски во договорениот износ и/или рок;</p> <p><i>Ликвидносен ризик</i> - ризик од неможност за навремено исполнување на своите краткорочни обврски спрема штедачите и другите доверители на штедилницата по основ на прибрани депозити и други извори на средства во моментот на нивното достасување, што може да имаат влијание на добивката и сопствените средства на штедилницата;</p> <p><i>Пазарен ризик</i> - ризик од загуба како последица од промената на цените на финансиските инструменти за тргување;</p> <p><i>Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото банкарски активности</i> – претставува ризик од загуба, којшто произлегува од неповолните промени на каматните стапки кои имаат влијание на позициите во портфолиото на банкарските активности;</p> <p><i>Валутен ризик</i> - ризик од загуба кој произлегува од движењето на девизниот курс и/или промена на вредноста на денарот во однос на други странски валути;</p> <p><i>Оперативен ризик</i> - Оперативниот ризик е ризик од загуба поради несоодветни лица, несоодветни или слаби интерни процеси и системи или надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, како тековен или иден ризик врз добивката и капиталот на штедилницата, предизвикан од прекршувања/непочитувања на законските и подзаконските прописи, договори, практики, етички стандарди и останати правни документи. Исто така, оперативниот ризик го вклучува и ризикот од перење пари и финансирање на тероризам и ризикот од користење на услуги од надворешни лица;</p> <p><i>Ризик од концентрација</i> - претставува влијание на секоја поединечна изложеност, или збир на изложености коишто можат да предизвикаат значителни загуби за штедилницата;</p> <p><i>Правен ризик</i> - ризик од загуба предизвикан од постоење на неусогласеност, односно непочитување на законската регулатива, правилата, пропишаните практики или етичките стандарди или погрешното толкување на правни документи;</p> <p><i>Стратегиски ризик</i> - ризик од загуба предизвикан од погрешни деловни одлуки или неадекватно спроведување на тие одлуки. Овој ризик е функција на некомпатибилноста на стратешките цели, неадекватните деловни стратегии, нивната неадекватна примена и неприлагодување на деловното окружување;</p> <p><i>Репутациски ризик</i> - ризик од загуба поради негативно јавно мислење. Овој ризик влијае на способноста на штедилницата за воспоставување на нови односи со комитентите, понуда на нови услуги или евентуално способноста за продолжување на постоечките односи со комитентите, акционери, инвеститори, супервизори;</p>
---	--

5.2. Структура и организација на функцијата на управување со ризици	<p>Организациската поставеност за управување со ризиците се состои од елементите:</p> <ul style="list-style-type: none"> -јасна организациска структура; -ефикасен процес на управување со ризиците; -ефикасен систем на внатрешна контрола и ревизија.
	<p>Согласно законската регулатива, организациската поставеност и структура за управување со ризици во Штедилница Можности е прецизно дефинирана со надлежности и линии на одговорности, кои одговараат на големината, видот и сложеноста на финансиските активности кои ги врши. Притоа постои јасно дефинирана одговорност, соработка и размена на информации помеѓу лицата и организациските единици надлежни за управување со ризиците и лицата и организациските единици за надлежни за преземање ризици. Организацијата на системот за управување со ризици во штедилницата е поставена на стратешко, макро и микро ниво:</p> <p>Стратешко ниво на организација – управувањето со ризици се остварува од Единствениот содружник на Штедилница Можности, членовите на надзорниот одбор на Штедилница Можности, одборот за управување со ризици и управителот на Штедилница Можности.</p> <p>Макро ниво на организација – управувањето со ризици се остварува од страна на лица со посебни права и одговорности на ниво на деловна единица кои извршуваат раководна функција и од посебен организациски сегмент надлежен за следење и управување со сите или одделни ризици во Штедилница Можности.</p> <p>Микро ниво на организација – управувањето со кредитен ризик се остварува од лица кои секојдневно преземаат ризици во делокругот на извршување на работни задачи во Штедилница Можности.</p> <p>Согласно големината, видот и сложеноста на финансиските активности на Штедилница Можности:</p> <p><u>Единствениот содружник на Штедилница Можности ги врши следните работи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ја одобрува стратегијата за управување со ризиците и го следи нејзиното спроведување; - ги одобрува политиката/политиките за управување со ризиците и политиката за користење услуги од надворешни лица го следи нивното спроведување; - ја оценува соодветноста на донесената стратегија и политики, најмалку на годишно ниво, согласно со утврдениот профил на ризичност, видот и обемот на финансиските активности на штедилницата и надворешното опкружување; - одобрува изложености во рамки на законски предвидените; - ги одобрува лимитите на изложеноста на поодделни видови ризици; - ги одобрува исклучоците во однос на дефинираните лимити и ја доделува одговорноста за одлучување за нивна примена; - ги усвојува актите кои согласно надлежностите ги прегледува и врши надзор надзорниот одбор на штедилницата; - ги разгледува и усвојува извештаите за работа на одборот за ревизија и одборот за управување со ризици; - го воспоставува и ја следи ефикасноста на системот на внатрешната контрола и ревизија; - одобрува воведување нови производи кои имаат значајно влијание врз профилот на ризичност на штедилницата; - други активности, коишто е должен да ги врши согласно Законот за банките, прописите донесени врз основа на тој закон и интерните акти на штедилницата.

Надзорниот одбор на Штедилница Можности ги врши следните работи:

- ја прегледува стратегијата за управување со ризиците, политиката/политиките за управување со ризиците и политиката за користење услуги од надворешни лица го следи нивното спроведување;
- врши надзор на воспоставувањето и организацијата на системот на внатрешна контрола и ревизија;
- ги прегледува извештаите на одборот за управување со ризици и одборот за ревизија;
- други активности, коишто е должен да ги врши согласно Законот за банките, прописите донесени врз основа на тој закон и интерните акти на штедилницата.

Одборот за управување со ризици на Штедилница Можности ги врши следните работи:

- ја воспоставува и се грижи за спроведување на стратегијата за управување со ризиците;
- ги воспоставува и се грижи за спроведување на политиките за управување со ризиците и предлага нивно ревидирање;
- ја воспоставува политиката за користење услуги од надворешни лица;
- редовно го оценува системот за управување со ризиците;
- врши анализа на извештаите за изложеноста на штедилницата на одделни ризици и на профилот на ризичност на штедилницата;
- го следи спроведувањето на интерните акти за идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на одделни ризици и на сите останати интерни акти донесени од единствениот содружник на штедилницата/управителот на штедилницата, согласно со одлуката за управување со ризици;
- одредува и редовно ги ревидира лимитите на изложеност на одделни видови ризици;
- ги дефинира евентуалните исклучоци во однос на дефинираните лимити и предложува доверување одговорност за одлучување за примена на тие исклучоци;
- ги следи резултатите од спроведените стрес-тестирања и ефектите од активностите преземени врз основа на тие резултати;
- други активности коишто, согласно со Законот за банките, прописите донесени врз основа на тој закон и интерните акти на штедилницата, е должен да ги врши.

Управителот на Штедилница Можности ги врши следните работи:

- ги одобрува и ги спроведува интерните акти за идентификување, мерење или оценка, следење, контрола или намалување и следење на сите материјални ризици;
- го спроведува процесот на интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот;
- го одобрува и спроведува интерниот акт за вршење стрес-тестирање;
- обезбедува услови за преземање активности врз основа на резултатите од стрес-тестирањето и го следи нивното спроведување;
- го воспоставува информативниот систем – системот на известување;
- обезбедува услови за ефикасно спроведување на процесот на управување со ризиците;
- одобрува и спроведува интерен акт за воведување нов производ или систем во штедилницата;
- други активности коишто, согласно со Законот за банките, прописите донесени врз основа на тој закон и интерните акти на штедилницата, е должен да ги врши.

	<p>Согласно опфатот на системот за управување со ризиците, во штедилницата се формирани посебни организациски делови надлежни за спроведување и/или координирање на активностите и процесите поврзани со:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентификување, мерење или оценување, контролирање или намалување и следење на сите материјални ризици; - спроведување на политиките и интерните акти за идентификување, мерење или оценување, контрола или намалување и следење на ризиците; - редовно следење на лимитите на изложеност на поединечните ризици; - утврдување и редовно ревидирање на профилот на ризичност на штедилницата; - разгледување на резултатите од извршеното стрес-тестирање; - редовно известување на одборот за управување со ризици и останатите органи на штедилницата за изложеноста на штедилницата на одделни ризици. <p>Службата за внатрешна ревизија на штедилницата врши ревизија на работењето на организациската единица надлежна за спроведување активности и процеси во врска со управување со ризиците, согласно на годишниот план за внатрешна ревизија.</p>
--	---

<p>5.3. Структура на системот за мерење на ризикот и систем за внатрешно известување</p>	<p>Во процесот за управување со ризици, Штедилница Можности презема чекори за идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на одделни ризици, кои се базираат на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -интерни акти за идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на одделни ризици; -правила за стрес-тестирање; -правила за воведување нов производ или систем во штедилницата; -правила за користење услуги од надворешни лица; -внатрешен информативен систем – систем за известување.
--	--

<p>5.4. Политики за заштита и намалување на ризикот, како и процедури за следење на ефикасноста на извршувањето на овие политики</p>	<p>Системот за управување со ризици во штедилницата опфаќа сет на политики и процедури за заштита и намалување на ризиците како што се:</p> <p>Методологија за управување со ризици; Стратегија за управување со ризици; Политика за управување со кредитен ризик; Политика за управување со ризикот од концентрација на изложеност; Политика за реструктурирање и рефинансирање на побарувања; Политика за лимити на изложеност; Политика за следење на кредитен ризик кој произлегува од изложеност на клиентот на валутен ризик; Политика за управување со ризикот на земја; Политика за отпис на побарувања; Процедура за управување со лоши пласмани; Процедура за управување со преземени средства; Политика за управување со ликвидносниот ризик; Политика за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности; Политика за управување со валутниот ризик; Политика за управување со стратегискиот ризик; Политика за управување со репутациониот ризик; Политика за управување со оперативниот ризик; Политика за управување со правниот ризик; Политика за утврдување на адекватноста на капиталот; Политика за користење услуги од надворешни лица; Процедури за воведување нов производ, активност или систем;</p>
--	--

	<p>Процедура за стрес-тестирање; Процес на интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот на Штедилница Можности; Политика за управување со ризикот на задолженост; Кредитна политика; Политика на целни групи - банкарство на мало; Политика на целни групи - СМЕ; Политика за одобрување кредити; Политика за хипотека и залог; Политика за мислења и поплаки од клиенти; Процедура за позитивна листа и позитивна листа; Процедура за проверка на изложеност во кредитен регистар; Процедура за проверка на изложеност во МКБ; Процедура за толкување на информација од кредитен регистар; Процедура за проверка на информации од Централен регистар; Процедура за работа на одбор за барања од клиенти Процедура за управување со клиенти во задоцнување; Процедура за последователно следење на кредитната способност на активните корисници на кредитни продукти; Процедура за работа на кредитни одбори; Процедури за кредитни продукти; Процедура за проценки и репроценки на заложен имот во штедилницата; Процедура за содржина на кредитно досие; Процедура за пополнување на изјава за поврзаност на клиентите на штедилницата и на лицата поврзани со нив;</p>
--	--

5.5. Останати податоци за процесот на управување со кредитниот ризик

Опис на политиката за вршење исправка на вредноста и за издвојување посебна резерва	Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: - Рамка за управување со ризици, -белешка 2.1
Износ на изложеноста на кредитен ризик, пред и по извршената исправка на вредноста, односно по издвоената посебна резерва	Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1А -Анализа на вкупна изложеност на кредитен ризик
Просечна изложеност на кредитен ризик за периодот за кој се објавува и изложеност по одделни категории на ризик	Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1А -Анализа на вкупна изложеност на кредитен ризик Просечната вкупна изложеност на кредитен ризик за 2018 година изнесува 1.591.093 илјади денари. Просечната вкупна изложеност на кредитен ризик за 2018 година по категории на ризик изнесува: За кои не е определена исправка на вредност: 76.015 А категорија: 1.383.418 илјади денари Б категорија: 75.958 илјади денари В категорија: 14.787 илјади денари Г категорија: 3.111 илјади денари Д категорија: 37.804 илјади денари
Износ на достасаните кредити	Достасани редовни кредити 7.722 илјади денари
Износ на изложеностите на кредитен ризик, за кои е извршена исправка на вредноста, односно е издвоена посебна резерва	Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1А -Анализа на вкупна изложеност на кредитен ризик

<p>Географска дистрибуција на изложеноста на кредитен ризик - Р. Македонија, земјите членки на ЕУ, останатите земји во Европа, земјите членки на ОЕЦД (со исклучок на земјите од Европа), останати земји</p>	<p>Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1Г- Концентрација на кредитен ризик по географска локација</p>
<p>Секторска дистрибуција на изложеноста на кредитен ризик - изложеност кон банки, други финансиски институции, нефинансиски институции, домаќинства, држава, непрофитни институции кои им служат на домаќинствата, нерезиденти</p>	<p>Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1В- Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности</p>
<p>Резидуална договорна рочна структура на изложеноста на кредитен ризик (со рок на достасување до една година и над една година)</p>	<p>Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.2, Табела 2.2-Ризик на ликвидност</p>
<p>Структура на изложеноста на кредитен ризик по дејности. За најголемата изложеност кон одделна дејност се објавуваат и следните податоци: а) износот на достасаните кредити, б) износот на изложеноста за која е извршена исправка на вредноста, односно е издвоена посебна резерва, в) износот на извршената исправка на вредноста, односно издвоената посебна резерва за идентификуваните кредитни загуби од изложеноста кон дејноста</p>	<p>Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 2.1, Табела 2.1В- Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности</p> <p>Најголемата изложеност кон одделна дејност:</p> <p>Земјоделство, шумарство и рибарство: 33.267 илјади денари</p> <p>а) Износ на достасани кредити во износ од: 226 илјади денари</p> <p>б) Изложеност за која е извршена исправка на вредност во износ од: 33.267 илјади денари</p> <p>в) Извршена исправка на вредност во износ од: 2.589 илјади денари</p>
<p>Износ на реструктурираните побарувања, согласно со Одлуката за супервизорските стандарди за регулирање на достасаните, а ненаплатени побарувања на банките</p>	<p>Вкупна кредитна изложеност на реструктурирани побарувања на правни и физички лица изнесува 3.937 илјади денари.</p>
<p>Движење на исправката на вредност, односно издвоената посебна резерва во текот на периодот за кој се објавува (состојба на почетокот на периодот за кој се објавува, извршена дополнителната исправка на вредноста, односно издвоена посебна резерва, ослободување на исправката на вредноста, односно на посебната резерва, отписи во текот на периодот за кој се објавува и состојба на крајот на периодот за кој се објавува).</p>	<p>Ревизорски извештај на Штедилница Можности за 2018 година: -белешка 12, Исправка на вредноста на финансиски средства, на нето основа, -белешка 22.1, Кредити на и побарувања од банки -белешка 22.2, Кредити на и побарувања од други комитенти, -белешка 38, Посебна резерва и Резервирања -белешка 25, Останати Побарувања -белешка 27, Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања</p>

5.6. Останати податоци за процесот на управување со пазарен ризик

Податоци за структурата на портфолиото за тргување по одделни видови финансиски инструменти, како и за политиките кои ги применува за распоредување на одредена позиција во портфолиото за тргување или во портфолиото на банкарски активности.	/
---	---

5.7. Основни податоци за управување со оперативниот ризик

Основни податоци за пристапот кој го користи штедилницата за пресметка на капиталот потребен за покривање на оперативен ризик	Штедилницата го користи пристапот на базичен индикатор при пресметката на капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик
---	---

5.8. Податоци за ризик кој произлегува од капитални вложувања (стекнување капитални делови), кои не се дел од портфолиото за тргување

Податоци за ризик кој произлегува од капитални вложувања (стекнување капитални делови), кои не се дел од портфолиото за тргување	/
--	---

Податоците за процесот на управување со ризици за 2018 година се ревидирани од друштво за ревизија. Ревизорскиот извештај е усвоен од Единствениот содружник на штедилницата на ден 17.04.2019 година.